

ÎNALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE
COMPLETUL PENTRU DEZLEGAREA UNOR CHESTIUNI DE DREPT ÎN MATERIE PENALĂ

Decizie nr. 23/2014

Dosar nr. 25/1/2014/HP/P

Publicat în Monitorul Oficial, Partea I nr. 843 din 19/11/2014

Corina Michaela Jîjîie - președintele Secției penale a Înaltei Curți de Casație și Justiție - președintele completului
Ilie Iulian Dragomir - judecător la Secția penală
Angela Dagne - judecător la Secția penală - judecător-raportor
Ioana Alina Ilie - judecător la Secția penală
Marius Dan Foițoș - judecător la Secția penală
Leontina Șerban - judecător la Secția penală
Aurel Gheorghe Ilie - judecător la Secția penală
Valentin Horia Șelaru - judecător la Secția penală
Ioana Bogdan - judecător la Secția penală
Micaela Radulian - magistrat-asistent

S-a luat în examinare sesizarea formulată de Curtea de Apel Craiova - Secția penală și pentru cauze cu minori și de familie, prin Încheierea din 8 iulie 2014, pronunțată în Dosarul nr. 1.103/54/2014, prin care, în temeiul art. 475 din Codul de procedură penală, se solicită Înaltei Curți de Casație și Justiție pronunțarea unei hotărâri prealabile în vederea dezlegării de principiu a următoarei chestiuni de drept: admisibilitatea unei cereri de strămutare în procedura de cameră preliminară în care se verifică plângerea formulată împotriva soluției procurorului de neurmărire penală.

Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept în materie penală a fost constituit conform prevederilor art. 476 alin. (6) din Codul de procedură penală și art. 27⁴ din Regulamentul privind organizarea și funcționarea administrativă a Înaltei Curți de Casație și Justiție, republicat, cu modificările și completările ulterioare.

Ședința este prezidată de către președintele Secției penale a Înaltei Curți de Casație și Justiție, doamna judecător Corina Michaela Jîjîie.

La ședința de judecată participă doamna Micaela Radulian, magistrat-asistent în cadrul Completului pentru dezlegarea unor chestiuni de drept în materie penală, desemnată în conformitate cu dispozițiile art. 27⁶ din Regulamentul privind organizarea și funcționarea administrativă a Înaltei Curți de Casație și Justiție, republicat, cu modificările și completările ulterioare.

Procurorul general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție a fost reprezentat de doamna Irina Kuglay, procuror în cadrul Secției judiciare a Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție.

Magistratul-asistent prezintă referatul cauzei, arătând că la dosar au fost depuse puncte de vedere primite din partea curților de apel București, Cluj, Craiova, Constanța, Galați, Oradea și Timișoara, tribunalele Mureș, Argeș, Brașov, Bacău, Covasna și Harghita și judecătoriilor Luduș și Rupea. Curtea de Apel București, Curtea de Apel Suceava și Curtea de Apel Cluj au trimis jurisprudența acestor instanțe.

Alte instanțe au comunicat faptul că nu au pronunțat hotărâri cu privire la problema de drept ce face obiectul prezentei cauzei, respectiv: Curtea de Apel Ploiești, Curtea de Apel Galați, Curtea de Apel Iași, Curtea de Apel Târgu Mureș, Curtea de Apel Alba Iulia, Curtea de Apel Timișoara, Judecătoria Făgăraș, Tribunalul Brașov, Judecătoria Întorsura Buzăului, Judecătoria Târgu Secuiesc.

La dosar a fost depus raportul întocmit în cauză de către judecătorul-raportor, doamna Angela Dagne, prin care s-a propus, în principal, respingerea ca inadmisibilă a sesizării formulate de Curtea de Apel Craiova în Dosarul nr. 1.103/54/2014 privind pronunțarea unei hotărâri prealabile pentru dezlegarea chestiunii de drept referitoare la

admisibilitatea unei cereri de strămutare în procedura de cameră preliminară în care se verifică plângerea formulată împotriva soluției procurorului de neurmărire penală, iar dacă se va aprecia că sunt îndeplinite cerințele prevăzute de dispozițiile art. 475 din Codul de procedură penală, s-a exprimat opinia că o cerere de strămutare formulată în procedura de cameră preliminară în care se verifică plângerea împotriva soluțiilor procurorului de neurmărire penală este inadmisibilă.

S-a mai precizat că raportul a fost comunicat părților, în conformitate cu dispozițiile art. 476 alin. (9) din Codul de procedură penală, fiind depusă la dosar, la data de 3 octombrie 2014, opinia petentului N.I., potrivit căreia cererea pe care a formulat-o pentru strămutarea Dosarului nr. 547/213/2014 al Judecătoriei Corabia, având ca obiect plângerea împotriva soluției de neurmărire penală dispusă în Dosarul nr. 277/P/2012 al Parchetului de pe lângă Judecătoria Corabia, "este întemeiată".

La data de 29 septembrie 2014, prin Adresa nr. 2.035/C/2622/III-5/2014 emisă de Ministerul Public, Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție, Secția judiciară, Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție a comunicat că nu există în lucru nicio sesizare având ca obiect promovarea unui recurs în interesul legii privind chestiunea de drept referitoare la admisibilitatea formulării unei cereri de strămutare în procedura de Cameră preliminară în care se verifică plângerea formulată împotriva soluției procurorului de neurmărire penală. Prin aceeași adresă au fost înaintate la dosar concluziile formulate de procuror asupra chestiunii de drept a cărei dezlegare face obiectul cauzei.

Reprezentantul Ministerului Public a susținut oral că sesizarea formulată în cauză este inadmisibilă, cu atât mai mult cu cât instanța care a investit Înalta Curte cu dezlegarea problemei de drept, în speță, Curtea de Apel Craiova, nu se afla nici la data sesizării și nici ulterior în situația de a judeca plângerea, orice înțeles ar fi dat noțiunii de judecată în această cauză. Prin urmare, pentru motivele arătate oral și în scris și având în vedere că, în prezent, Curtea de Apel Craiova nu mai este investită cu judecarea plângerii, a solicitat respingerea sesizării, ca inadmisibilă.

Președintele Completului pentru dezlegarea unor chestiuni de drept în materie penală, doamna judecător Corina Michaela Jijie, a declarat dezbaterile închise, reținându-se dosarul în pronunțare privind sesizarea formulată.

ÎNALTA CURTE,

asupra chestiunilor de drept cu care a fost sesizată, constată următoarele:

I. Titularul și obiectul sesizării

Prin Încheierea din 8 iulie 2014, pronunțată în Dosarul nr. 1.103/54/2014 al Curții de Apel Craiova ce are ca obiect cererea de strămutare formulată de petentul Niță Ion a Dosarului nr. 547/213/2014 al Judecătoriei Corabia, Curtea de Apel Craiova a sesizat, în temeiul art. 475 din Codul de procedură penală, Înalta Curte de Casație și Justiție pentru a pronunța o hotărâre prealabilă în vederea dezlegării de principiu a următoarei chestiuni de drept: admisibilitatea unei cereri de strămutare în procedura de cameră preliminară în care se verifică plângerea formulată împotriva soluției procurorului de neurmărire penală.

II. Expunerea succintă a cauzei

La data de 23 iunie 2014, Curtea de Apel Craiova a fost investită cu soluționarea cererii formulate de petiționarul Niță Ion prin care a solicitat strămutarea Dosarului nr. 547/213/2014 al Judecătoriei Corabia, având ca obiect plângerea împotriva soluției de neurmărire penală dispusă de procuror în Dosarul nr. 277/P/2012 al Parchetului de pe lângă Judecătoria Corabia.

III. Punctul de vedere al Curții de Apel Craiova - Secția penală și pentru cauze cu minori și de familie cu privire la chestiunile de drept a căror dezlegare se solicită

Curtea a constatat că textele de lege referitoare la strămutare în procedura de cameră preliminară, respectiv art. 72 alin. (1) și art. 75 alin. (3) din Codul de procedură penală, prevăd ipoteze contradictorii.

Dacă se interpretează că în procedura de cameră preliminară se poate formula cerere de strămutare, această situație pare să privească fie ipoteza verificării competenței și legalității sesizării instanței și verificarea legalității administrării probelor și a efectuării actelor de către organele de urmărire penală în procedura de cameră preliminară conform titlului al II-lea, Partea specială a Codului de procedură penală, fie ipoteza plângerii împotriva soluțiilor de netrimiteri în judecată când în cauză s-a dispus punerea în mișcare a acțiunii penale, și anume strict ipoteza prevăzută de art. 341

alin. (7) pct. 2 lit. c) din Codul de procedură penală, deoarece doar în aceste două situații poate fi aplicată prevederea din art. 75 alin. (3) din Codul de procedură penală, potrivit căreia judecarea cauzei se efectuează de instanța la care s-a strămutat cauza.

În toate celelalte cazuri date în competența judecătorului de cameră preliminară, în care soluțiile pronunțate nu pot conduce la judecarea cauzei, cererea de strămutare este inadmisibilă.

IV. Punctul de vedere al părții cu privire la dezlegarea chestiunilor de drept

În urma comunicării raportului întocmit în temeiul art. 476 alin. (7) din Codul de procedură penală, petentul Niță Ioan a opinat că cererea de strămutare pe care a formulat-o este admisibilă.

V. Jurisprudența Curții Constituționale

Până în prezent nu a fost pronunțată nicio decizie cu privire la neconstituționalitatea dispozițiilor legale ce fac obiectul dezlegării chestiunii de drept.

VI. Jurisprudența Înaltei Curți de Casație și Justiție

Până în prezent a fost identificată o singură hotărâre, respectiv Sentința penală nr. 558 din 6 iunie 2014, prin care s-a respins ca inadmisibilă cererea pentru strămutarea judecării Dosarului nr. 613/33/2014 al Curții de Apel Cluj, ce are ca obiect plângere împotriva ordonanței de clasare date de procuror.

VII. Jurisprudența națională

1. Prin Sentința penală nr. 198/F din 24 aprilie 2014 a Curții de Apel București - Secția a II-a penală, s-a respins ca inadmisibilă cererea de strămutare formulată de inculpatul B.T. a Dosarului nr. 3.731/292/2013 al Judecătoriei Roșiori de Vede, dosar aflat în procedura de cameră preliminară, inculpatul fiind trimis în judecată prin rechizitoriu, reținându-se incidența dispozițiilor art. 72 alin. (1) teza a II-a din Codul de procedură penală.

2. Prin Sentința penală nr. 202/F din 25 aprilie 2014, Curtea de Apel București - Secția a II-a penală a respins ca nefondată cererea de strămutare formulată de petentul I.G.V.C. a Dosarului nr. 2.009/202/2014 al Judecătoriei Călărași, având ca obiect plângerea formulată de acesta împotriva rezoluției procurorului de neîncepere a urmăririi penale.

3. Curtea de Apel Suceava a înaintat Înaltei Curți de Casație și Justiție o singură hotărâre, respectiv Sentința penală nr. 168 din 13 iunie 2014, prin care s-a respins, ca nefondată, cererea de strămutare a unui dosar având ca obiect plângerea împotriva rezoluției procurorului de neprimire în judecată.

4. Curtea de Apel Brașov a înaintat Înaltei Curți de Casație și Justiție Sentința penală nr. 62 din 11 aprilie 2014, prin care s-a respins ca neîntemeiată cererea de strămutare a Dosarului nr. 168/293/2014 al Judecătoriei Rupea aflat în procedura de cameră preliminară prevăzută de art. 342 din Codul de procedură penală, instanța fiind investită cu rechizitoriul Parchetului de pe lângă Tribunalul pentru Minori și Familie Brașov prin care s-a dispus trimiterea în judecată a inculpatului R.B.

5. Curtea de Apel Cluj a înaintat Înaltei Curți de Casație și Justiție Sentința penală nr. 191 din 23 aprilie 2014 prin care s-a respins ca inadmisibilă cererea de strămutare a Dosarului nr. 1.191/1.752/2013 al Judecătoriei Jibou aflat în procedura de cameră preliminară prevăzută de art. 342 din Codul de procedură penală, instanța fiind investită cu Rechizitoriul nr. 56/P/2013 emis de Parchetul de pe lângă Tribunalul Sălaj prin care s-a dispus trimiterea în judecată a inculpatului C.P.

Din examinarea hotărârilor înaintate se constată că numai două dintre ele vizează practic problema de drept supusă dezlegării, respectiv admisibilitatea cererii de strămutare în procedura de cameră preliminară în care se verifică plângerea formulată împotriva soluției procurorului de neurmărire penală, prin hotărârile respective considerându-se admisibilă o astfel de cerere de strămutare.

Examinând punctele de vedere exprimate de curțile de apel și de instanțele arondate s-au conturat două opinii:

- cererea de strămutare în procedura de cameră preliminară în care se verifică plângerea formulată împotriva soluției procurorului de neurmărire penală este admisibilă - Curtea de Apel București (în opinie majoritară), Curtea de Apel Oradea, Curtea de Apel Galați (în opinie majoritară), Tribunalul Mureș, Tribunalul Harghita, Curtea de Apel Suceava, Curtea de Apel Pitești, Tribunalul Bacău, Judecătoria Rupea, Curtea de Apel Brașov, Judecătoria Luduș;

- cererea de strămutare formulată în procedura prevăzută de dispozițiile art. 341 din Codul de procedură penală este

inadmisibilă - Curtea de Apel Constanța, Curtea de Apel Timișoara, Curtea de Apel Bacău, Tribunalul pentru Minori și Familie Brașov, Judecătoria Onești.

Celelalte instanțe nu au înaintat Înaltei Curți de Casație și Justiție puncte de vedere cu privire la problema de drept supusă soluționării.

VIII. Punctul de vedere al specialiștilor exprimat asupra problemei de drept supuse dezlegării

Universitatea de Vest Timișoara - Facultatea de Drept, prin conf. univ. dr. Dorel Julean, a opinat în sensul că interdicția prevăzută de art. 72 alin. (1) din Codul de procedură penală se referă strict la cererile de strămutare formulate în cursul procedurii de cameră preliminară, nu și a altor proceduri judiciare desfășurate în fața judecătorului de cameră preliminară, cum de exemplu este situația procedurii plângerii împotriva soluțiilor de neurmărire sau netrimiteri în judecată prevăzută de art. 340 din Codul de procedură penală. Într-o astfel de procedură se consideră admisibilă formularea unei cereri de strămutare, interdicția din cuprinsul dispozițiilor art. 72 alin. (1) trebuind a fi interpretată restrictiv, doar cu privire la procedura de cameră preliminară prevăzută de art. 342-348 din Codul de procedură penală. În celelalte situații nu ne aflăm în fața unei proceduri de cameră preliminară veritabilă, astfel cum este aceasta descrisă în titlul II din Codul de procedură penală, chiar dacă sunt de competența judecătorului de cameră preliminară.

Cu privire la admisibilitatea unei cereri de strămutare formulate în cursul procedurii de cameră preliminară (art. 342-348 din Codul de procedură penală), din interpretarea textelor legale, se consideră că aceasta nu este admisibilă. Cu toate că art. 75 alin. (2) și (3) din Codul de procedură penală contrazice cuprinsul art. 72 alin. (1) din Codul de procedură penală, se apreciază că este de preferat a se da întâietate prevederilor art. 72 alin. (1) din Codul de procedură penală, acestea fiind cele care trasează cadrul general de admisibilitate al cererii de strămutare.

Art. 75 din Codul de procedură penală, fiind intitulat Alte dispoziții, conturează prevederi care completează dispozițiile generale din cuprinsul art. 71 din Codul de procedură penală, dar numai în măsura în care acestea nu intră în contradicție cu prevederile din art. 71 din Codul de procedură penală.

În susținerea poziției cu privire la inadmisibilitatea cererii de strămutare în cursul procedurii de cameră preliminară, se invocă și dispozițiile art. 71 alin. (1) din Codul de procedură penală, care se referă la temeiul strămutării, acestea stabilind expres că Înalta Curte de Casație și Justiție ori curtea de apel strămută judecarea unei cauze. Prin această formulare, legiuitorul a reglementat posibilitatea strămutării unei cauze aflate pe rolul unei instanțe, având ca obiect judecarea propriu-zisă a unei cauze penale, inclusiv judecarea unei plângeri împotriva unei soluții de neurmărire sau netrimiteri în judecată. Or, dispozițiile art. 342 din Codul de procedură penală care stabilesc obiectul procedurii de cameră preliminară prevăd în mod expres faptul că în cuprinsul acestei proceduri se realizează doar verificarea - după trimiterea în judecată - competenței și legalității sesizării instanței, precum și verificarea legalității administrării probelor și a efectuării actelor de către organele de urmărire penală. Prin urmare, în cuprinsul acestei proceduri, nu putem vorbi despre o judecare a unei cauze penale, astfel cum este amintită în cuprinsul art. 71 din Codul de procedură penală, care stabilește temeiul strămutării. Acest argument pare să stea inclusiv la baza rațiunii pentru care legiuitorul a stabilit faptul că judecătorul care a participat la procedura de cameră preliminară nu devine incompatibil să soluționeze cauza pe fond, acesta nerealizând o judecată veritabilă a cauzei în faza camerei preliminare, rezumându-se la verificarea sesizării instanței.

IX. Punctul de vedere exprimat de Direcția legislație, studii, documentare și informatică juridică din cadrul Înaltei Curți de Casație și Justiție este în sensul inadmisibilității sesizării Înaltei Curți de Casație și Justiție, întrucât nu sunt îndeplinite toate condițiile cerute de art. 475 din Codul de procedură penală, și anume cea referitoare la existența unei chestiuni de drept de a cărei lămurire depinde soluționarea pe fond a cauzei.

Se opinează în sensul că dezlegarea chestiunii de drept care formează obiectul sesizării trebuie să fie determinantă pentru rezolvarea acțiunii penale sau a acțiunii civile în procesul penal.

Admisibilitatea cererii de strămutare formulate în procedura de soluționare de către judecătorul de cameră preliminară a plângerii împotriva soluțiilor de neurmărire penală și, în general, admisibilitatea unei cereri de strămutare nu reprezintă o chestiune de drept determinantă pentru rezolvarea acțiunii penale sau a acțiunii civile în procesul penal.

În principiu, sesizarea Înaltei Curți de Casație și Justiție pentru dezlegarea chestiunilor privind normele de drept penal și normele de drept civil, precum și normele de drept procesual penal și normele de drept procesual civil care au legătură cu acțiunea penală sau cu acțiunea civilă în procesul penal este admisibilă, întrucât poate fi determinantă pentru rezolvarea acțiunii penale sau a acțiunii civile în procesul penal și poate produce efecte asupra modului de soluționare pe fond a cauzei.

În subsidiar, în cazul în care completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept în materie penală va stabili caracterul admisibil al sesizării, cererea de strămutare formulată în procedura de soluționare de către judecătorul de cameră preliminară a plângerii împotriva soluțiilor de neurmărire penală, conform art. 341 din noul Cod de procedură penală, este inadmisibilă.

Contradicția dintre dispozițiile art. 72 alin. (1) teza a II-a și dispozițiile art. 75 alin. (2) și (3) din noul Cod de procedură penală privește admisibilitatea cererii de strămutare în cursul procedurii de cameră preliminară, iar nu admisibilitatea cererii de strămutare formulate în procedura de soluționare de către judecătorul de cameră preliminară a plângerii împotriva soluțiilor de neurmărire penală, conform art. 341 din noul Cod de procedură penală.

Această din urmă procedură, a plângerii împotriva soluțiilor de neurmărire penală, reglementată în art. 341 din noul Cod de procedură penală, nu se include în procedura de cameră preliminară, chiar dacă organul judiciar competent să soluționeze plângerea este judecătorul de cameră preliminară.

Strămutarea poate fi dispusă în cursul judecății și, în funcție de rezolvarea necorelării legislative dintre dispozițiile art. 72 și ale art. 75 din noul Cod de procedură penală, și în cursul procedurii de cameră preliminară, însă nu poate fi dispusă în cursul unor proceduri situate în afara acestora, cum este procedura plângerii împotriva soluțiilor de neurmărire penală reglementată în art. 341 din noul Cod de procedură penală.

X. Punctul de vedere al judecătorului-raportor

Judecătorul-raportor constată că, în speță, sunt îndeplinite condițiile prevăzute de art. 475 lit. a) și c) din Codul de procedură penală, respectiv există o cauză aflată în curs de judecată în ultimă instanță, Curtea de Apel Craiova fiind investită cu cererea de strămutare ce formează obiectul Dosarului nr. 1.103/54/2014, hotărârea pronunțată în procedura prevăzută de art. 71 și următoarele din Codul de procedură penală fiind definitivă; Înalta Curte de Casație și Justiție nu s-a mai pronunțat cu privire la chestiunea de drept ce face obiectul sesizării, iar această chestiune nu face obiectul unui recurs în interesul legii în curs de soluționare.

Judecătorul-raportor a constatat însă că nu este îndeplinită cerința ca soluționarea fondului cauzei să depindă de lămurirea chestiunii de drept ce face obiectul sesizării.

Prin Decizia nr. 11 din 2 iunie 2014, pronunțată de Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept în materie penală, Înalta Curte a statuat că admisibilitatea sesizării în vederea pronunțării unei hotărâri prealabile este condiționată, atât în cazul în care vizează o normă de drept material, cât și atunci când privește o dispoziție de drept procesual, de împrejurarea ca interpretarea dată de instanța supremă să aibă consecințe juridice asupra modului de rezolvare a fondului cauzei. Cu alte cuvinte, între problema de drept a cărei lămurire se solicită și soluția dată asupra acțiunii penale și/sau civile de către instanța pe rolul căreia se află cauza în ultimul grad de jurisdicție trebuie să existe o relație de dependență, în sensul ca decizia Înaltei Curți pronunțată în procedura prevăzută de art. 476 și 477 din Codul de procedură penală să fie de natură a produce un efect concret asupra conținutului hotărârii din procesul principal, cerința pertinentei fiind expresia utilității pe care rezolvarea de principiu a chestiunii de drept invocate o are în cadrul soluționării pe fond a litigiului.

Prin sintagma "soluționarea pe fond a cauzei", folosită de legiuitor în cuprinsul art. 475 din Codul de procedură penală pentru a desemna legătura obiectivă dintre chestiunea de drept supusă interpretării și procesul penal în curs, trebuie astfel să se înțeleagă dezlegarea raportului juridic penal născut ca urmare a încălcării relațiilor sociale protegute prin norma de incriminare, inclusiv sub aspectul consecințelor de natură civilă.

Prin hotărârea pronunțată în cadrul soluționării unei cereri de strămutare, instanța nu soluționează fondul unei cauze, ci doar stabilește în raport cu criteriile prevăzute de art. 71 alin. (1) din Codul de procedură penală dacă respectiva cauză va fi soluționată în continuare de instanța investită sau, în cazul incidenței vreunui dintre cazurile prevăzute de dispozițiile legale invocate, de o altă instanță egală în grad.

În consecință, cum prin hotărârea dată în judecarea unei cereri de strămutare nu se soluționează fondul cauzei, s-a apreciat că în raport cu dispozițiile art. 475 din Codul de procedură penală sesizarea Înaltei Curți de Casație și Justiție este inadmisibilă.

În subsidiar, în ipoteza în care se va considera că sesizarea Înaltei Curți de Casație și Justiție este admisibilă, s-a apreciat că cererea de strămutare formulată în procedura de soluționare de către judecătorul de cameră preliminară a plângerii împotriva soluțiilor de neurmărire penală este inadmisibilă.

Potrivit art. 72 alin. (1) teza a II-a din Codul de procedură penală, în cursul procedurii de cameră preliminară nu se poate face cerere de strămutare.

Dispozițiile legale privind procedura în cameră preliminară sunt cuprinse în titlul II art. 342-348, aceasta fiind diferită de procedura prin care soluționează plângerile împotriva soluțiilor procurorului de neurmărire sau netrimiteri în judecată.

Potrivit art. 342 din Codul de procedură penală, obiectul procedurii camerei preliminare îl constituie verificarea, după trimiterea în judecată, a competenței și legalității sesizării instanței, precum și verificarea legalității administrării probelor și a efectuării actelor de urmărire penală.

Judecătorul-raportor a apreciat că în procedura prevăzută de art. 342-348 din Codul de procedură penală nu poate fi formulată o cerere de strămutare a cauzei, având în vedere mai multe aspecte, și anume:

- în această procedură se verifică în primul rând competența și legalitatea sesizării instanței, iar strămutarea constituie o modalitate de prorogare judiciară a competenței teritoriale în favoarea unei alte instanțe, egală în grad cu cea inițial sesizată;

- un alt argument îl constituie și faptul că, potrivit art. 71 alin. (1) din Codul de procedură penală, Înalta Curte de Casație și Justiție, curțile de apel sau curtea militară de apel strămută judecarea unei cauze la o altă instanță de același grad în anumite situații prevăzute expres de aceste dispoziții legale.

Or, în cursul procedurii de cameră preliminară, nu se realizează o judecare a cauzei penale, ci se verifică competența și legalitatea sesizării instanței, legalitatea administrării probelor și a efectuării actelor de către organele de urmărire penală.

- în procedura de cameră preliminară nu participă decât procurorul și inculpatul conform dispozițiilor art. 342-348 din Codul de procedură penală, iar potrivit dispozițiilor art. 71 alin. (1) din Codul de procedură penală, strămutarea poate fi cerută de părți sau de procuror.

În această ipoteză, celelalte părți, respectiv partea civilă și partea responsabilă civilmente, ar fi private de dreptul de a formula o cerere de strămutare.

- un alt argument în sprijinul inadmisibilității cererii de strămutare în procedura de cameră preliminară este cel legat de celeritatea unei astfel de proceduri, art. 343 din Codul de procedură penală prevăzând că durata procedurii în cameră preliminară este de cel mult 60 de zile de la data înregistrării cauzei la instanță.

În ipoteza admiterii unei cereri de strămutare și desemnării unei alte instanțe egale în grad pentru soluționarea cauzei, termenul de 60 de zile poate fi cu mult depășit.

Soluționarea plângerii împotriva soluțiilor de neurmărire sau netrimiteri în judecată este prevăzută distinct de procedura camerei preliminare în dispozițiile art. 340 și următoarele din Codul de procedură penală.

O astfel de plângere se soluționează de judecătorul de cameră preliminară, după o procedură nouă, distinctă de cea prevăzută de vechiul Cod de procedură penală.

Astfel, soluționarea plângerii are loc în camera preliminară, fără participarea părților și a procurorului, judecătorul pronunțând o încheiere motivată în camera de consiliu, spre deosebire de reglementarea anterioară unde judecata se desfășura în ședința publică cu citarea părților, participarea procurorului și după ascultarea concluziilor părților prezente și ale procurorului.

Judecătorul de cameră preliminară verifică în cadrul acestei proceduri admisibilitatea și temeinicia plângerii, dar și legalitatea administrării probelor și a efectuării urmăririi penale, putând exclude probele nelegal administrate ori, după caz, putând sancționa, potrivit art. 280-282 din Codul de procedură penală, actele de urmărire penală efectuate cu încălcarea legii.

Judecătorul-raportor consideră că trebuie menționat că, spre deosebire de vechiul Cod de procedură penală, în procedura prevăzută de art. 340 și următoarele din Codul de procedură penală nu mai este permisă prezentarea unor înscrisuri noi pe baza cărora să se verifice soluția procurorului.

Judecătorul-raportor a apreciat că nu este admisibilă cererea de strămutare a unei cauze referitoare la plângerea împotriva soluției procurorului de neurmărire penală în raport cu obiectul unei astfel de proceduri și cu dispozițiile art. 71 alin. (1) din Codul de procedură penală care fac referire în mod expres la strămutarea judecării unei cauze.

De asemenea, trebuie avute în vedere și dispozițiile art. 3 din Codul de procedură penală, privind separarea funcțiilor judiciare unde se arată că, în procesul penal, se exercită distinct de funcția de judecată și funcția de verificare a legalității trimiterii sau netrimiterii în judecată.

Potrivit art. 3 alin. (6) din Codul de procedură penală, asupra legalității actului de netrimiterie în judecată și probelor pe care se bazează acesta, precum și a soluțiilor de netrimiterie în judecată se pronunță judecătorul de cameră preliminară în condițiile legii, iar conform alin. (7) al aceluiași articol, judecata se realizează de instanță în complete legal constituite.

Soluția propusă de judecătorul-raportor a fost, în principal, aceea de respingere ca inadmisibilă a sesizării formulate de Curtea de Apel Craiova în Dosarul nr. 1.103/54/2014 privind pronunțarea unei hotărâri prealabile pentru dezlegarea chestiunii de drept referitoare la admisibilitatea unei cereri de strămutare în procedura de cameră preliminară în care se verifică plângerea formulată împotriva soluției procurorului de neurmărire penală.

În subsidiar, s-a opinat în sensul că cererea de strămutare formulată în procedura de cameră preliminară în care se verifică plângerea împotriva soluțiilor procurorului de neurmărire penală este inadmisibilă.

XI. Punctul de vedere al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție

Prin Adresa nr. 2.035/C/2622/III-5/2014 din data de 29 septembrie 2014, Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție a comunicat că nu există în lucru nicio sesizare având ca obiect promovarea unui recurs în interesul legii privind chestiunea de drept referitoare la admisibilitatea formulării unei cereri de strămutare în procedura de cameră preliminară în care se verifică plângerea formulată împotriva soluției procurorului de neurmărire penală.

Reprezentantul Ministerului Public a susținut că sesizarea formulată în cauză este inadmisibilă, cu atât mai mult cu cât instanța care a investit Înalta Curte cu dezlegarea problemei de drept, în speță, Curtea de Apel Craiova, nu se afla, nici la data sesizării și nici ulterior, în situația de a judeca plângerea, orice înțeles ar fi dat noțiunii de judecată în această cauză. Prin urmare, pentru motivele arătate atât în scris, cât și oral și având în vedere că în prezent Curtea de Apel Craiova nu mai este investită cu judecarea plângerii, a solicitat respingerea sesizării, ca inadmisibilă.

În scris, Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție a susținut că pe rolul Curții de Apel Craiova se află în curs de judecată, în ultimă instanță, cererea de strămutare a soluționării în camera preliminară a plângerii formulate împotriva soluției de neurmărire penală. Cererea de strămutare a judecării cauzei de către Curtea de Apel Craiova a fost formulată la data de 23 iunie 2014, primul termen de judecată al cauzei fiind 8 iulie 2014, când a și fost sesizată Înalta Curte de Casație și Justiție cu dezlegarea prezentei probleme de drept, după ce, prin Încheierea nr. 108 din 25 iunie 2014 pronunțată în Dosarul nr. 973/54/2014, judecătorul de cameră preliminară din cadrul Curții de Apel Craiova a declinat competența soluționării plângerii în favoarea Judecătorei Corabia (care anterior își declinase competența în favoarea Curții de Apel Craiova), a constatat ivit conflictul negativ de competență și a înaintat cauza pentru soluționarea acestuia Înaltei Curți de Casație și Justiție.

În acest moment procesual, oricare ar fi soluția dată de Înalta Curte de Casație și Justiție problemei de drept cu care a fost sesizată, aceasta nu poate influența modul de soluționare a cererii de strămutare formulate de petentul N.I., întrucât, prin constatarea ivirii conflictului negativ de competență, cursul justiției a fost întrerupt, cauza nemaiaflându-se pe rolul niciunei instanțe de judecată.

Astfel, cerința impusă de art. 71 din Codul de procedură penală nu mai este îndeplinită, singura soluție legală pe care judecătorul de cameră preliminară o poate pronunța fiind respingerea cererii de strămutare ca inadmisibilă.

Aceasta face ca soluționarea cauzei de către instanța care a sesizat problema de drept să nu depindă de lămurirea dată acesteia de către Înalta Curte de Casație și Justiție, ultima condiție impusă de art. 475 din Codul de procedură penală nefiind satisfăcută.

Concluzionând, pentru îndeplinirea ultimei condiții impuse de art. 475 din Codul de procedură penală, este necesar ca interpretarea dată de instanța supremă dispoziției de drept substanțial ori procesual cu care a fost investită să aibă consecințe asupra modului de rezolvare a fondului cauzei, de lămurirea acesteia depinzând soluția dată acțiunii sau cererii cu care instanța a fost sesizată, indiferent dacă aceasta are ca obiect însăși dezlegarea raportului juridic penal născut ca urmare a încălcării relațiilor sociale protegute prin norma de incriminare, soluționarea acțiunii civile ori a unei cereri incidentale, în cazul în care obiectul judecării instanței în fața căreia problema de drept s-a ivit îl formează în mod exclusiv această din urmă cerere.

Pentru motivele mai sus arătate, în temeiul art. 475-477 din Codul de procedură penală, a cerut respingerea ca inadmisibilă a sesizării prin care Curtea de Apel Craiova a solicitat dezlegarea chestiunii de drept vizând admisibilitatea

formulării unei cereri de strămutare în procedura de cameră preliminară în care se verifică plângerea formulată împotriva soluției procurorului de neurmărire penală, nefiind îndeplinită una dintre condițiile de admisibilitate a sesizării, respectiv ca de lămurirea respectivei chestiuni de drept să depindă soluționarea pe fond a cauzei.

XII. Înalta Curte de Casație și Justiție

Cu privire la sesizarea formulată de Curtea de Apel Craiova, prin care s-a solicitat pronunțarea unei hotărâri prealabile referitoare la admisibilitatea unei cereri de strămutare în procedura de cameră preliminară în care se verifică plângerea formulată împotriva soluției procurorului de neurmărire penală, conform art. 341 din noul Cod de procedură penală, reține următoarele:

Înainte de a proceda la o analiză în fond a problemei de drept supuse dezbaterii, Înalta Curte de Casație și Justiție constată că nu sunt îndeplinite cumulativ condițiile de admisibilitate a sesizării în vederea pronunțării unei hotărâri prealabile față de prevederile art. 475 din Codul de procedură penală, pentru considerentele arătate în continuare:

Reglementând condițiile de admisibilitate a sesizării în vederea pronunțării unei hotărâri prealabile pentru dezlegarea unei chestiuni de drept, legiuitorul a stabilit în art. 475 din Codul de procedură penală posibilitatea Înaltei Curți, curții de apel și a tribunalului, investite cu soluționarea unei cauze în ultimă instanță, care constată, în cursul judecății, existența unei chestiuni de drept de a cărei lămurire depinde soluționarea pe fond a cauzei și asupra căreia instanța nu a statuat încă printr-o hotărâre prealabilă sau printr-un recurs în interesul legii și nici nu face obiectul unui asemenea recurs, să sesizeze Înalta Curte de Casație și Justiție în vederea pronunțării unei hotărâri prin care să se dea rezolvare de principiu respectivei probleme de drept.

Prin reglementarea prevăzută de legiuitor în cuprinsul textului citat mai sus, se instituie o serie de condiții de admisibilitate pentru declanșarea procedurii de sesizare în vederea pronunțării unei hotărâri prealabile, condiții care se impun a fi întrunite în mod cumulativ, respectiv:

- a) să existe o cauză în curs de judecată în ultimul grad de jurisdicție pe rolul uneia dintre instanțele enumerate expres de dispozițiile art. 475 din Codul de procedură penală, respectiv Înalta Curte de Casație și Justiție, curte de apel sau tribunal;
- b) chestiunea de drept supusă dezlegării să conducă la soluționarea în fond a cauzei respective;
- c) problema de drept nu a fost dezlegată de Înalta Curte de Casație și Justiție printr-o hotărâre prealabilă sau printr-un recurs în interesul legii și nici nu face obiectul unui recurs în interesul legii în curs de soluționare.

Raportând sesizarea privind pronunțarea hotărârii prealabile la condițiile impuse de art. 475 din Codul de procedură penală, se constată că în cauză sunt îndeplinite condițiile menționate anterior la lit. a) și c), respectiv există o cauză aflată în curs de judecată în ultimă instanță, Curtea de Apel Craiova fiind investită cu cererea de strămutare ce formează obiectul Dosarului nr. 1.103/54/2014, hotărârea pronunțată în procedura prevăzută de art. 71 și următoarele din Codul de procedură penală fiind definitivă; Înalta Curte de Casație și Justiție nu s-a mai pronunțat cu privire la chestiunea de drept ce face obiectul sesizării, iar această chestiune nu face obiectul unui recurs în interesul legii în curs de soluționare.

Se constată însă că nu este îndeplinită cerința prevăzută de art. 475 din Codul de procedură penală, și anume ca soluționarea fondului cauzei să depindă de lămurirea chestiunii de drept ce face obiectul sesizării.

Prin urmare, nu există aspecte de inadmisibilitate în ceea ce privește existența unui litigiu și calitatea instituției de sesizare, situație în care se impune analiza admisibilității cererii prin raportare la condițiile legate de chestiunea de drept a cărei lămurire se solicită.

Această condiție de admisibilitate, prin referirea explicită la soluționarea "pe fond" a cauzei, impune ca dezlegarea chestiunii de drept care formează obiectul sesizării să fie determinantă pentru rezolvarea acțiunii penale sau a acțiunii civile în procesul penal.

Admisibilitatea cererii de strămutare formulate în procedura de soluționare de către judecătorul de cameră preliminară a plângerii împotriva soluțiilor de neurmărire penală și, în general, admisibilitatea unei cereri de strămutare nu reprezintă o chestiune de drept determinantă pentru rezolvarea acțiunii penale sau a acțiunii civile în procesul penal.

Dezlegarea chestiunilor privind normele de drept procesual penal în materia strămutării nu are aptitudinea de a influența rezolvarea acțiunii penale sau a acțiunii civile în procesul penal, neputând produce efecte asupra modului de soluționare pe fond a cauzei.

Instituția de drept procesual penal a strămăturii judecării cauzelor penale este reglementată în titlul III (Participanții în procesul penal), capitolul II (Competența organelor judiciare), secțiunea a 6-a (Incompatibilitatea și strămutarea), art. 71-76 din Codul de procedură penală.

Strămutarea cauzei penale, împreună cu celelalte instituții de drept procesual penal, respectiv incompatibilitatea, abținerea și recuzarea, sunt instituite de legiuitorul român în scopul asigurării bunei desfășurări a procesului penal, în vederea înlăturării suspiciunilor care planează asupra obiectivității și imparțialității modului de rezolvare a cauzei.

Strămutarea reprezintă un remediu procesual reglementat de Codul de procedură penală în vederea înlăturării acelor situații care periclitează desfășurarea normală a unui proces penal în fața instanței competente, potrivit legii, ca urmare a intervenirii unor stări de fapt neconvenabile la locul unde urmează să fie judecată cauza penală.

Strămutarea are ca efect trecerea unei cauze de la instanța competentă la o altă instanță de aceeași categorie și grad ierarhic, ceea ce înseamnă o prorogare de competență teritorială.

Ca instituție juridică, strămutarea reprezintă o reglementare derogatorie, o deviere de la competența teritorială firească a instanțelor judecătorești, având ca efect schimbarea competenței teritoriale legal stabilite cu o competență stabilită pe cale judiciară.

Scopul pentru care a fost reglementată această instituție juridică este acela de a asigura și a menține imparțialitatea și obiectivitatea activității de judecată în cadrul procesului penal, necesitatea asigurării liniștii publice și a ordinii publice, precum și evitarea unor conflicte sociale ce ar putea împieta asupra activității judiciare.

Potrivit dispozițiilor art. 71 din Codul de procedură penală, Înalta Curte de Casație și Justiție strămută judecarea unei cauze de la curtea de apel competentă la o altă curte de apel, iar curtea de apel strămută judecarea unei cauze de la un tribunal sau, după caz, de la o judecătorie din circumscripția sa la o altă instanță de același grad din circumscripția sa, atunci când există o suspiciune rezonabilă că imparțialitatea judecătorilor instanței este afectată datorită împrejurărilor cauzei, calității părților ori atunci când există pericol de tulburare a ordinii publice. Strămutarea judecării unei cauze de la o instanță militară competentă la o altă instanță militară de același grad se dispune de curtea militară de apel, prevederile prezentei secțiuni privind strămutarea judecării cauzei de către curtea de apel competentă fiind aplicabile.

Pe de altă parte, potrivit dispozițiilor art. 72 din Codul de procedură penală, strămutarea poate fi cerută de părți sau de procuror. În cursul procedurii de cameră preliminară nu se poate face cerere de strămutare.

Soluționarea cererii de strămutare este reglementată de dispozițiile art. 74 din Codul de procedură penală, potrivit cărora:

"(1) Înalta Curte de Casație și Justiție sau curtea de apel competentă soluționează cererea de strămutare prin sentință.

(2) În cazul în care găsește cererea întemeiată, Înalta Curte de Casație și Justiție dispune strămutarea judecării cauzei la o curte de apel învecinată curții de la care se solicită strămutarea, iar curtea de apel dispune strămutarea judecării cauzei la una dintre instanțele de același grad cu instanța de la care se solicită strămutarea din circumscripția sa.

(3) Înalta Curte de Casație și Justiție sau curtea de apel competentă hotărăște în ce măsură se mențin actele îndeplinite în fața instanței de la care s-a strămutat cauza.

(4) Instanța de la care a fost strămutată cauza, precum și instanța la care s-a strămutat cauza vor fi înștiințate de îndată despre admiterea cererii de strămutare.

(5) Dacă instanța de la care a fost strămutată cauza a procedat între timp la judecarea cauzei, hotărârea pronunțată este desființată prin efectul admiterii cererii de strămutare.

(6) Sentința prevăzută la alin. (1) nu este supusă niciunei căi de atac."

Din interpretarea acestor texte de lege rezultă că instanța investită cu cererea de strămutare trebuie să analizeze dacă motivele invocate de părți sau de procuror îndeplinesc cerințele prevăzute de art. 71 din Codul de procedură penală și dacă aspectele pe care titularii cererii le învederează corespund realității, iar dacă apreciază că există temeiuri pentru strămutare, stabilește prin hotărâre instanța la care se strămută judecarea cauzei.

Examinând conținutul unei hotărâri pronunțate într-o cauză având ca obiect o cerere de strămutare, se constată că

aceasta nu soluționează fondul cauzei, ci un incident procedural, respectiv o împrejurare intervenită în desfășurarea procesului penal, determinată de formularea unei cereri de părți sau de procuror, de natură să aducă modificări în legătură cu instanța sesizată.

Așadar, instituția strămutării nu are caracterul unei judecăți, pentru că în cadrul acestei proceduri nu se soluționează fondul cauzei, ci acela al unui incident procedural intervenit în administrarea justiției, inerent bunei funcționări a sistemului judiciar.

Ca atare, pronunțarea asupra cererii de strămutare nu implică judecarea aspectelor ce privesc fondul cauzei.

Cu privire la sintagma "fondul cauzei", în interpretarea și aplicarea unitară a dispozițiilor Codului de procedură penală anterior în materia revizuirii hotărârilor pronunțate în temeiul art. 278¹ alin. (8) lit. a) și b) din același cod, Secțiunile Unite ale Înaltei Curți de Casație și Justiție au reținut, prin Decizia nr. 17 din 19 martie 2007, că "hotărârile judecătorești prin care nu se rezolvă fondul cauzei nu pot fi supuse revizuirii. Or, în raport cu soluțiile ce pot fi pronunțate în temeiul art. 278¹ alin. (8) lit. a) și b) din Codul de procedură penală de către judecătorul care examinează plângerea împotriva rezoluțiilor sau ordonanțelor procurorului de netrimitere în judecată, nu se poate considera că într-o astfel de etapă procesuală s-ar rezolva fondul cauzei, deoarece niciuna dintre aceste soluții nu implică stabilirea existenței faptei și a vinovăției în accepțiunea prevederilor art. 345 din Codul de procedură penală, respectiv prin condamnarea, achitarea inculpatului sau încetarea procesului penal."

Prin hotărârea pronunțată în cadrul soluționării unei cereri de strămutare, instanța nu soluționează fondul unei cauze, ci doar stabilește în raport cu criteriile prevăzute de art. 71 alin. (1) din Codul de procedură penală dacă respectiva cauză va fi soluționată în continuare de instanța investită sau, în cazul incidenței vreunui dintre cazurile prevăzute de dispozițiile legale invocate, de o altă instanță egală în grad.

În consecință, cum prin hotărârea dată în judecarea unei cereri de strămutare nu se soluționează fondul cauzei, ci un incident procedural intervenit în cursul desfășurării judecării unei cauze, în raport cu dispozițiile art. 475 din Codul de procedură penală sesizarea Înaltei Curți de Casație și Justiție este inadmisibilă.

În consecință, se constată că mecanismul de unificare a practicii judiciare reglementat de dispozițiile art. 475 și următoarele din Codul de procedură penală nu poate fi uzitat atât timp cât legiuitorul a limitat, prin condiția restrictivă de admisibilitate analizată, rolul unificator al instituției juridice a hotărârii prealabile numai chestiunilor de drept care conduc la dezlegarea în fond a cauzei sub aspectul statuării în privința raportului juridic dedus judecății.

Față de argumentele arătate mai sus, care fundamentează inadmisibilitatea sesizării privind pronunțarea unei hotărâri prealabile și care prevalează, nu se mai impune analiza chestiunii de drept ce face obiectul sesizării.

Constatând neîndeplinite condițiile de admisibilitate menționate de art. 475 din Codul de procedură penală, Înalta Curte nu va proceda la analizarea pe fond a chestiunii de drept ce face obiectul prezentei cauze, urmând a respinge, ca inadmisibilă, sesizarea formulată de Curtea de Apel Craiova în Dosarul nr. 1.103/54/2014 privind pronunțarea unei hotărâri prealabile pentru dezlegarea chestiunii de drept referitoare la admisibilitatea unei cereri de strămutare în procedura de cameră preliminară în care se verifică plângerea formulată împotriva soluției procurorului de neurmărire penală.

Pentru considerentele arătate, în temeiul art. 477 din Codul de procedură penală,

ÎNALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE

În numele legii

D E C I D E:

Respinge, ca inadmisibilă, sesizarea formulată de Curtea de Apel Craiova în Dosarul nr. 1.103/54/2014 privind pronunțarea unei hotărâri prealabile pentru dezlegarea chestiunii de drept referitoare la admisibilitatea unei cereri de

strămutare în procedura de cameră preliminară în care se verifică plângerea formulată împotriva soluției procurorului de neurmărire penală.

Pronunțată în ședință publică, astăzi, 6 octombrie 2014.

PREȘEDINTELE SECȚIEI PENALE A ÎNALTEI CURȚI
DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE
judecător CORINA MICHAELA JÎJÎIE

Magistrat-asistent,
Micaela Radulian